

SZENTMÁRTONI JÁNOS

A kérdező

Hol van az ihlet mostanában?
Füvet nyír kockás klottgatyában?
Vagy koporsót kísér érintetlen
huszonhat éve meg-nem-írt versben?

Hol van az ihlet mostanában?
Olvasatlan könyvek porában?
A földre szegzett tekintetben?
Dehát élhetne sokkal szebben.

Hol van az ihlet mostanában?
Százéves madárban: nagyanyámban?
Pohárban ázó fogsorában?
A reménytelenség-altatásban?

Hogy úgy váraozik: itt a vége?,
s körbe angyal-úr lengi égve?
Vagy abban, ahogy megöregsünk,
s iszonyodva nézzük, mivé lettünk?

Hol van az ihlet mostanában?
Keresztanyám daganatában?
A beléből kivágott halálban?
Az idő-moccanatlanságban?

Hol van az ihlet mostanában?
Az omlani kész szülői házban?
Hogy kéményei elröpülnek?,
és romjaira csöndek ülnek?

– nézi a fiú, nézi és várja,
mély semmiből Kassák szamorvárja
átlobogjon zúgva a múlt fölött,
de nem lát, csak virágzó lódögöt.

Hol van az ihlet mostanában?
Újrahullt nővérem hajában?
Vagy húgaim ahogy útrakelnek,
s hol egykor én, most ők énekelnek?

Hol van az ihlet mostanában?
Gerincem csigolyasorában?,
min nem találsz tiszta dallamot,
mert billentyűje elkopott?,

talán mert mindig rossz helyen álltam?:
ihletűzők szúrós magányában?
Oda ültem, hol nem ült senki
pitypang bolyhaiként elperegni?,

oly sikerrel, hogy már nem is látszom? –
tanítani kéne elbukásom
a test téli hadjáratában...
Hol van az ihlet mostanában?

Vasamban?, magas koleszterinben?,
puffadt májban?, roncs idegeimben?,
virágokra vak szaglásomban?,
térdem csavarjában is ott van?...

A tűzfal-szemű utcagyerekben?:
mint a régi szódásló, csak verthen
engedelmes... dehogyan az, csak hallgat,
s belül már szövi a forradalmat...

forradalmat?, dehogyan, csak a káoszt,
mit deprimált kora unottan ráoszt,
és mikor hősnek képzelet magát,
bedobja egy költő ablakát...

Hol van az ihlet mostanában?
Hogy nem jártam 56 havában?
De Attilával illan vérem
a Nyár utcai fülkefényben?,

testébe fűrt töltényből virágzom
egy semmiből rakott barrikádon?,
hogy a jegeces történelemben
csak sóvár magammal állok szemben?,

hogy árulók közt botladozom,
s ködükbe csupán verseim hozom?
Hol van az ihlet mostanában?
A robbantás öngyilkosságban?

Vagy abban, aki fölgyújtja magát? –
kiiitta volna a Niagarát,
de szomját nem oltotta senki
nyákos büntudatunk elviselni;

pokolgép-tetemnél bomló anya,
akit gyermeke rángatna haza
nyüszítve, sírva, mit sem értve...
perzsel a kínjuk, s nem veszed észre!

Hol van az ihlet mostanában?
Hogy megláttam egyszer egy barna lányban?
Akit azóta is elkísérek
mindenhová, bárhogy is éget?

Vagy ahogy látott felnőni hozzá,
míg távolodott ritkuló ponttá?,
hogyan egy pont-csillag-robbanásban
újra szétossza magát másban?

Vagy ahogy engem szeret, szabadon?
Hiszen hűségét is tagadom!
Fölfalna inkább vacsorára:
ne a férje legyenek, csak az álma.

Próbálom őt én is így szeretni:
hogyan amíg fogyatkozom – teremni:
gyümölcsöt hullató könnyű ágként
gyönyörű szemében elkápráznék....

majd lenni eső, arcát mosdató,
míg alá-ring hüsen mind a tó,
hogyan életét falevél-csónakon
röptesse a szárnyas irgalom.

Hol van az ihlet mostanában?
Mesterem izzó Rómájában?
Vagy Gí ezer-lencsés szemében,
szétszórva varázsát Velencében?:

hogyan *Zanipolo kútja* tövében
lányom, Anna ül s olvas éppen,
tán az én verseim: s épp megérti,
amiért érdemes volt elégni?...

vagy az *Önarcképben* Muránóval?:
ajtó túlfelén anyám is ott van,
s mert kíváncsi rám, hát lefényképez,
mint jutok el lassan lényegéhez?

Ahogy vízre kitölt széken szíu
fényben ül, sír egy félhomály-fiú,
múltból sejlő nyolcéves indián:
nem angyal már – de emberhiány?

Hol van az ihlet mostanában?
Miért nem ott még, ahol láttam?
Az aranyesők illatában?
Illatokba csomagolt anyámban?

Miért csak a nyirkos föld sarában?
A füvet nyíró klottgatyában?
A koporsó-árny-nem-levésben?
Amit elhagysz, amit lekéstem?

Miért mindig a túlpárti tűzben?,
melybe vonat-fény-szálat fűztem
annyiszor még gyerekkoromban...
angyal-szakadás: tolla lobban;

s te ott állsz két úr közt: a mostban,
az ihletig lemosakodottban,
az istenig kifésülködöttben...,
a bedült Gőz utca 15-ben.

Hol van az ihlet mostanában?
A legyilkolt iskolatársban?
Hogy ráköszönök, mert még látom?,
„ki az, apa?” – kérdezi lányom?

Vagy barátom apja temetésén?,
min összegyűlt az osztály, mélyén
a soha-meg-nem-alkuvásnak...
ó, dehogyan: mélyén a tántorgásnak,

hogyan megmosolyog minket, ha lát:
szemünkben lerombolt Ararát;
könnyebb már, akit földbe eresztünk,
nézzük egymást, milyenek lettünk:

öszülő kamasz, s csak a szája jár,
holnap botra dőlő fogatlan betyár...,
s üres a délután, semmilyen;
mivége jöttünk hát ennyien?,

csak a szél zúg bennünk s a szégyen...
komolykodunk halálra ítéltén.
Hol van az ihlet mostanában?
Az elégetett percek havában?

Gyerekekben sír?, részegben oldalog?
Hogy tudom, meghalsz, s tudod, meghalok?
Hol van az ihlet mostanában?
Sztétizott József Attilában?

Netán eklogába vésték Bornál?
 Elillant *A földvári mólónál*?
 Nagy Lászlóban biceg a Holdon?,
 fát metszve az égi porondon?,

csikót táncoltat szívünk hegyéig,
 de szárnyait sajnos el nem érik?
 Hol van az ihlet mostanában?
 Hallgat a yorick-koponyákban?

Vagy falat épít Gilgamesben
 az élhetetlen Budapesten?
 Vagy Noah-noah lett Gauguin-ben?
 Vagy még mindig követ fejt Recskén?

Hol van az ihlet mostanában?
 Lelőtt emlék csöndjébe zártan?
 Vagy a szü-percegés-szóközökben?
 Ahogy fordulsz, s ahogy visszajöttem?

Harsonaszóig írom a versem:
 hogy míg rá nem találok – keressem.
 Hogy amíg ő nem leszek – kutassam.
 Adja mind vissza, amit od'adtam.

Hisz kifogytam alóla, mint a part,
 a lábnyomunkból kipergő homok.
 De Ulysses szomja úz, láza hajt.
 Szemem tatján Columbus ácsorog.

Somogyi György: Lakótelep (részlet, 1982)